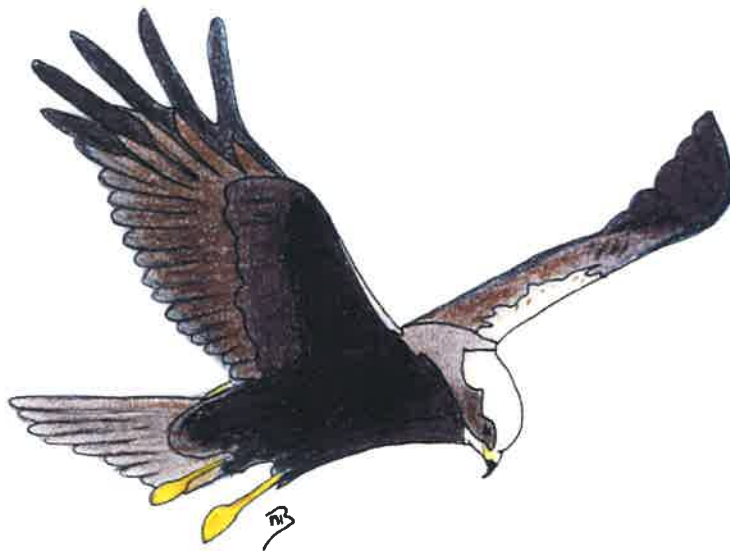

Veerse Meer

Broedvogels van de Haringvreter

staatsbosbeheer

**Staatsbosbeheer 1999
Door: Piet de Keuning**

Regio West-Brabant-Deltagebied

Broedvogels van de Haringvreter

1999

staatsbosbeheer

Door: Piet de Keuning

Staatsbosbeheer Regio West-Brabant-Deltagebied

Broedvogels van de Haringvreter

1999

Inhoud

1. Inleiding
2. Geschiedenis en gebiedsbeschrijving en beheer
3. Werkwijze
4. Weersgesteldheid
5. Totaalijst broedvogels
6. Resultaten
7. Vergelijking met eerder uitgevoerde inventarisaties
8. Overige waarnemingen
9. Conclusies/aanbevelingen
10. Dankwoord

1. Inleiding

In het kader van het monitoringsprogramma van Staatsbosbeheer voor de beheerseenheid Midden-Zeeland, stond de Haringvreter dit voorjaar op het programma voor het inventariseren van de aanwezige broedvogels. Het doel was een beeld te vormen van de broedpopulatie in het te onderzoeken gebied. Omvang van het gebied inclusief het aan de zuid-oostzijde van de Haringvreter gelegen Soelekerkeplaat en het daartussen gelegen ondiep water, bedraagt ca. 100 ha.

Het gehele gebied is in genoemde periode door mij onderzocht.

Dit verslag geeft een algemene beschrijving van het ontstaan van de Haringvreter. Vervolgens de gevolgde monitoringsmethode en de resultaten van de inventarisatie per vogelsoort. De gegevens worden vergeleken met de - voor zover aanwezig - oudere broedvogelgegevens van het te inventariseren gebied.

Haringvreter

2. Geschiedenis

In februari 1953 werd een groot deel van zuid-west Nederland door een watersnoodramp getroffen. Veel dijken braken op verschillende plaatsen door, waardoor grote delen van genoemd gebied onder het zeewater stroomden. Ten gevolge hiervan kwamen meer dan 1800 mensen om het leven.

Om dit soort rampen in de toekomst te voorkomen, was reeds een plan gemaakt; het Deltaplan. Dit voorzag om een aantal zee-armen in de delta af te sluiten van de zee. Besloten werd dit uit de kast te halen en versneld te laten uitvoeren. De eerste zee-arm die werd afgesloten was het Veerse Gat /Zandkreek, stromend tussen de toenmalige eilanden en schiereilanden Noord-en Zuid-Beveland en Walcheren.

In 1960 werd de oostzijde, de Zandkreek- en in 1961 de noordwest zijde, het Veerse Gat afgesloten door gelijknamige dammen. Er ontstond een getijdeloos gebied; het Veerse Meer.

Tegelijkertijd aan de afsluiting werd een inrichtingsplan voor het Veerse Meer gemaakt. Na 1961 werd hier langzaam aan vorm aangegeven.

De hoofddoelstelling voor het gebied werd recreatie, nevendoelstellingen natuur en landbouw. Bepaalde gebieden werden aangewezen voor de natuur, waaronder als voornaamste de Middelplaten en de Goudplaat. De voedselrijkste gronden werden bestemd voor de landbouw. De zandplaten die permanent boven water kwamen te liggen, werden eilanden genoemd. De Haringvreter was hiervan het grootste. Sinds 1974 toen de ondiepte aan de zuid-oostzijde van de Haringvreter werd opgespoten en erbij werd getrokken bedraagt de oppervlakte ca. 100 ha.

Ontstaan naamsgeschiedenis

Bij het nazoeken naar de naam Haringvreter, kwam ik op de topografische kaart van 1918 voor het eerst deze naam tegen. De naam was gegeven aan het middengedeelte van het Veerse Gat. Dit bestond uit enkele aan elkaar grenzende zandplaten en strekte zich uit vanaf het huidige Oostwatering tot aan de Goudplaat en was door twee stroomgeulen omgeven.

In die periode waren zeehonden in de Delta zeker geen uitzondering. Volgens overlevering is de naam door vissers gegeven. Deze zagen tijdens laag water vele zeehonden luieren op de plaat, terwijl deze zich tijdens hoog water tegoed hadden gedaan aan de vele haring, welke in de voorjaarsperiode overvloedig aanwezig was. De opmerking van “daar heb je die haringvreters”, was in die tijd een – in visserskringen – bekende kreet.

Beheersperiode tot 1988

In 1965, nadat de bodem voldoende ontzilt was, is het middengedeelte van de Haringvreter (22 ha.) beplant met bos. Het overig deel was inmiddels ingezaaid met diverse grassoorten. Het grootste deel van de graslanden werd met puntdraad omgeven en werd vanaf 1966 beweid. In de eerste instantie met pony's

van het ras New-Forrest, die een jaarrond op het eiland verbleven, later, omstreeks 1970 omgezet in seizoensbegrazing met gemengd vee. Van natuurbeheer was toen nog geen sprake. Alles was gericht op produktie. Beheerder tot 1988 was de Dienst Der Domeinen, die zich hoofdzakelijk ten doel stelde de recreatie te bevorderen.

Beheersperiode vanaf 1988

Ter navolging van een regeringsbesluit "groen naar Landbouw", werd het eigendom en beheer van alle Staatsgronden in het Veerse Meer overgedragen aan het Ministerie van L.N.V. Staatsbosbeheer werd hierdoor in 1988 eigenaar en beheerder van deze gronden, waaronder de Haringvreter. Vanaf die periode is het beheer drastisch veranderd, en is men overgegaan naar natuurbeheer. Weliswaar met recreatief medegebruik, maar de nadruk lag toch op de natuur. Er werden geen meststoffen en geen bestrijdingsmiddelen meer gebruikt. Met als doel een zo groot mogelijke verscheidenheid in planten te creëren, werd een verschravingsbeheer toegepast. Het aantal stuks vee werd aangepast, sommige graslanddelen werden gemaaid en gehooïd. Na enkele jaren werden de resultaten reeds zichtbaar. Er verschenen orchideeën zoals de Rietorchis en de Moeraswespenorchis, Strandduizendguldenkruid en Kleverige ogentroost. Verder nam het aantal zegge, biezen en russoorten toe. Door de mindere begrazingsdruk werden ook de overgangszones tussen zilt -en zoet soortenrijker en werden zodoende meer zichtbaar. De konijnenstand, welke in de jaren '80 zo hoog was geworden dat regelmatige bejaging moest plaatsvinden, nam sterk af door de ziekte myxomatose en door de komst van de hermelijn. Zodoende is er na 1988 niet meer gejaagd en is het gebied voor dier- en vogelsoorten nog aantrekkelijker geworden.

Aangeplant bos

In 1965 heeft men op het middengedeelte van het eiland 22 ha. Bos aangeplant. In verband met het klimaat is voor een zeer dicht plantverband van 0,60 x 0,60 mtr. Gekozen. De planten waren ingekort tot 20 à 30 cm. De hoofdhoutsoorten waren

Inlandse Eik (Zomereik) en Iep. Het overig plantsoen diende als vulhout, voornamelijk om de Eik en de Iep mee de hoogte in te nemen. Als randsoorten werden Meidoorn, Sleedoorn, Gelderse Roos, en Veldesdoorn gebruikt. De Sleedoorn is helaas tijdens dunningen welke vóór 1988 plaatsvonden, door ondeskundig kappen grotendeels verdwenen. Het aandeel (Veld)Iep is door de reeds jaren heersende Iepziekte sterk gereduceerd.

In vak P is 0,8 ha. Bergden ingeplant. De Bergden kan is afkomstig van een kwekerij uit Texel en kan goed tegen het (kust)klimaat. Dit stukje dennenbos is een variatie op het geheel en draagt daardoor bij aan de gewenste verscheidenheid. Enige jaren achtereen broedde er een Ransuil in, een soort, welke voorkeur voor deze bomen heeft. Hier is in 1985 de eerste, maar ook de laatste dunning in uitgevoerd.

Huidige functies en het voorkomen van fauna en avifauna

De Haringvreter vervult een belangrijke rol als rust, doortrek- en overwinteringsgebied voor vele ganzen- en overige vogelsoorten. Met name het zuid-oostelijk deel is voedselrijk. En is daardoor een aantrekkelijk gebied voor vele

doortrekkende vogels, welke zowel op de voorjaars- als op de najaarstrek neerstrijken om enkele dagen te foerageren en zodoende op krachten te komen voor hun verdere vlucht. De Haringvreter als rustgebied vervult een belangrijke functie voor het overnachten van verschillende ganzensoorten. Soms overnachten duizenden ganzen in dit gebied. Voor voedsel kunnen deze deels op de Haringvreter terecht, deels wordt in de omliggende polders van het vasteland gevoerageerd. De Slechtvalk is elke winterperiode weer aanwezig en voedt zich met de talrijk aanwezige strandlopers, Goudplevieren en zelfs met Zilvermeeuwen!

Als broedgebied is de Haringvreter vooral belangrijk voor rietbroeders zoals de Bruine Kiekendief, Kleine Karekiet, Sprinkhaanrietzanger en Rietgors. Tevens nestelen vele zangvogels in het bosgedeelte, waaronder de Nachtegaal en de Wielewaal. Ook doen de laatste jaren de Buizerd en de Sperwer pogingen hier tot broeden te komen. De Kluut, kokmeeuw en de Visdief met nog enkele paren geven aan dat het gebied voor deze pioniersoorten langzamerhand ongeschikt raakt.

Verder is de Haringvreter een van de laatste enclaves voor de zeldzame Noorse Woelmuis. Deze rode lijstsoort is vanaf 1970 met een onderbreking in de beginjaren '80 nog steeds aanwezig op het eiland. Vermoedelijk wordt er uitgewisseld met populaties op sommige andere eilanden. Zodoende is deze populatie levensvatbaar.

Datzelfde geldt voor het Damhert. Halverwege de jaren '80 is één exemplaar uit een beweiding met de soort overgebleven. Sindsdien varieert hun aantal van 2 tot 4 stuks. Bijna zeker is dat ze uitwisselen met de populatie welke in het waterwingebied Oranjezon op de kop van Walcheren leeft.

Het Ree is incidenteel aanwezig. Het is een goede zwemmer. In de winter zwerft een populatie reeën door Midden-Zeeland, waarbij soms ook de Haringvreter wordt aangedaan. Verder is het Konijn, de hermelijn, Mol, Dwergmuis, Waterspitsmuis en Bosmuis in schommelende aantallen aanwezig. Deze laatste zijn een welkome voedselbron voor een aantal roofvogelsoorten.

101204kq

gdl-t-v
Veerse Meer

3. Werkwijze broedvogelinventarisatie

Het gebied werd dertien keer door mij bezocht, waarvan vier keer volledig. Enkele keren ben ik geassisteerd door anderen, met name Mark Hoekstein (MH), André Hannewijk (AH), Gerard Slob (GS).

Hieronder een tabel met de data en tijden van mijn bezoek en de waarnemer(s)

Bezoek No.	Datum	Tijd	Deel	Uitvoerder
1	22/03/99	09.30-11.00 uur	Bosgedeelte-midden	PDK/MH
2	31/03/99	07.00- 09.00 uur	Bosgedeelte	PDK
3	20/04/99	07.00- 10.00 uur	Gehele eiland	PDK
4	27/04/99	06.30- 09.30 uur	Gehele eiland	PDK
5	29/04/99	07.30- 09.00 uur	Bosgedeelte	PDK/AH
6	05/05/99	07.30- 10.00 uur	Bosgedeelte	PDK
7	07/07/99	06.30- 09.30 uur	Gehele eiland	PDK
8	18/05/99	05.45- 08.00 uur	Bosgedeelte	PDK
9	22/05/99	21.15- 22.30 uur	Bosgedeelte	PDK
10	27/05/99	04.50- 08.30 uur	Gehele eiland	PDK
11	14/06/99	10.00- 12.00 uur	Rietkraag	PDK/GS
12	15/06/99	21.30- 23.00 uur	Bosgedeelte	PDK
13	16/06/99	05.30- 08.00 uur	Noordelijk + bosgedeelte	PDK

Tijdens de bezoeken werden de potentiële broedvogels op een veldkaartje ingetekend. Van de bos/struweel- en rietvogels was de zang het belangrijkste kenmerk waarop werd genoteerd. Bij de veld- en weidevogels was het waarnemen en baltsgedrag de belangrijkste reden voor notitie.

Na afloop van de opname periode werden alle waarnemingen per vogelsoort overgezet op zogenaamde soortenkaarten overgezet. Interpretatie van de verzamelde gegevens is gedaan volgens de door SOVON aangegeven methode (Van Dijk 1996). Hierin geldt dat voor het aannemen van een "zeker" broedterritorium een minimaal aantal waarnemingen is vereist. Belangrijk is eveneens dat de waarnemingen binnen bepaalde grenzen liggen.

Bij elke telronde is een lijstje gemaakt met overige waarnemingen. Deze vogels waren tijdens de inventarisatierondes aanwezig op het eiland. Deze lijst treft u aan achter in het rapport op pagina 24 en 25.

4. Weergesteldheid ten tijde afgelegde bezoeken

Bezoek No.	Datum	Het weer
1	22/03/99	Droog, Zwakke veranderlijke wind
2	31/03/99	Droog, zonnig, zwakke zuidelijke wind
3	20/04/99	Droog, zwaar bewolkt, matige zuid-z.oosten wind, temp. Ca. 9g
4	27/04/99	Droog, licht bewolkt, vrij krachtige oost.n-oosten wind
5	29/04/99	Droog, zwaar bewolkt, matige n-oosten wind
6	05/05/99	Droog, half tot zwaar bewolkt, matige zuid-oosten wind
7	07/07/99	Droog, onbewolkt, eerst mist, later zon. Zwakke veranderl. Wind
8	18/05/99	Droog, koud, half bewolkt, Vrij krachtige oosten wind
9	22/05/99	Droog, matige wind
10	27/05/99	Droog, onbewolkt, zwakke zuid-zuid-oosten wind
11	14/06/99	Droog, verder gegevens ontbreken
12	15/06/99	Droog, zonnig, licht bewolkt, zwakke noorden wind
13	16/06/99	Droog, licht bewolkt, zwakke noord-oosten wind

5. Totaallijst broedvogels Haringvreter

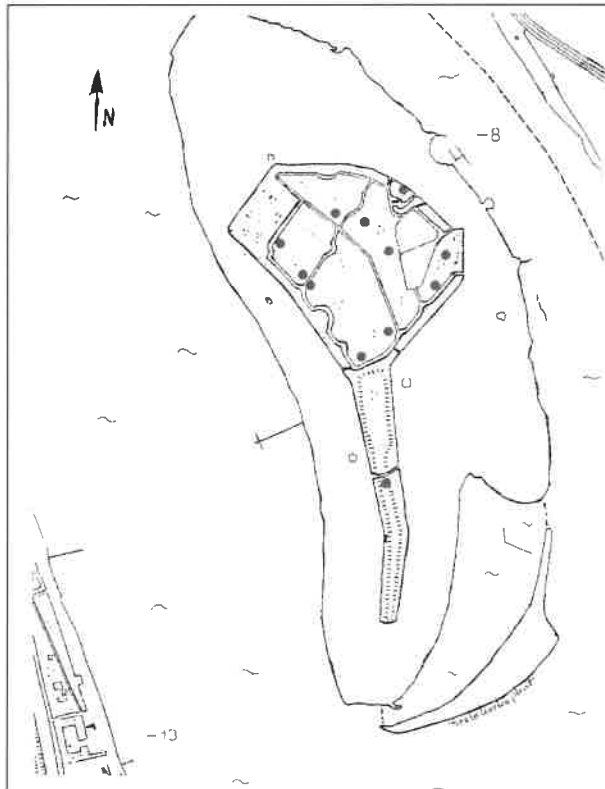
Soort	Bos	Struweel	Riet/Ruigte	Slik	Weide
Koolmees	12				
Staartmees	0-1				
Pimpelmees	15				
Putter	0-1				
Zwartkop	6				
Tuinfluitier	3				
Nachtegaal	3				
Bosrietzanger	1				
Houtduif	12				
Merel	7				
Zanglijster	4				
Wielewaal	1				
Grote Bonte Specht	3				
Koekoek	2-3				
Ransuil	0-1				
Roodborst	11				
Heggenus	4				
Winterkoning	19				
Tijftjaf	7				
Fitis	7				
Zwarte Kraai	2				
Ekster	2				
Holenduif	0-1				
Vlaamse Gaai	1				
Braamsluiper	1				
Grasmus	4				
Veldleeuwerik					1-2
Graspieper					1
Bruine Kiekendief			4		
Kuifeend			2-3		
Wilde Eend			2		
Fuut			0-1		
Kleine Karekiet			13		
Rietzanger			6		
Rietgors			9		
Tureluur					0-2
Kievit					3
Scholekster					9
Grauwe Gans			0-1		
Meerkoet			6		
Nijlgans			1		
Bergeend			1-3		
Knobbelzwaan			4		
Bontbekplevier				1	
Kluut				4	
Grutto				0-1	

Visdief				??	
Kokmeeuw					0-2
Zilvermeeuw				??	
Totaal aantal soorten	49				

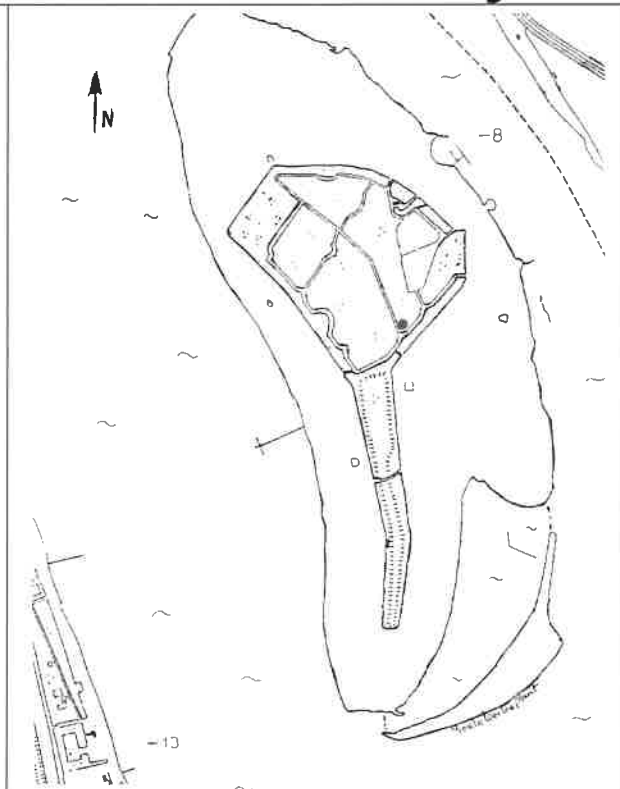

6. Resultaten

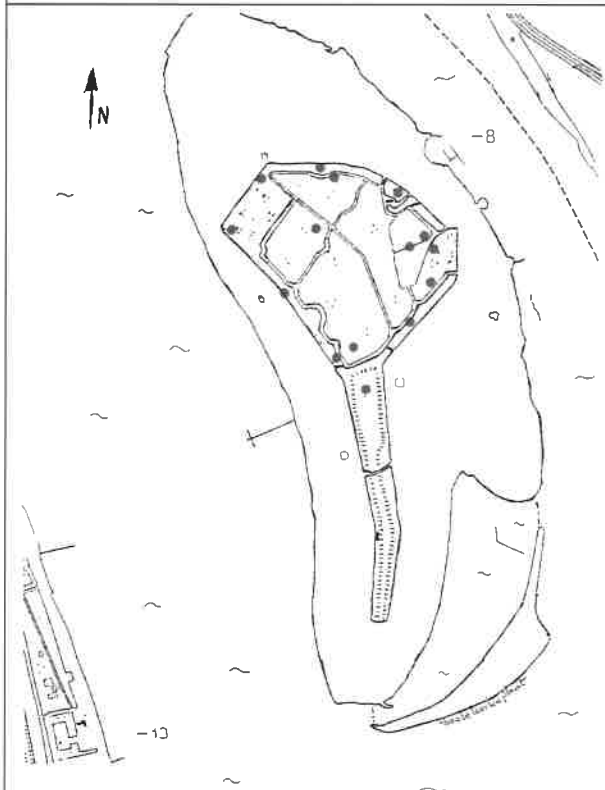
Veerse Meer - Haringvreter

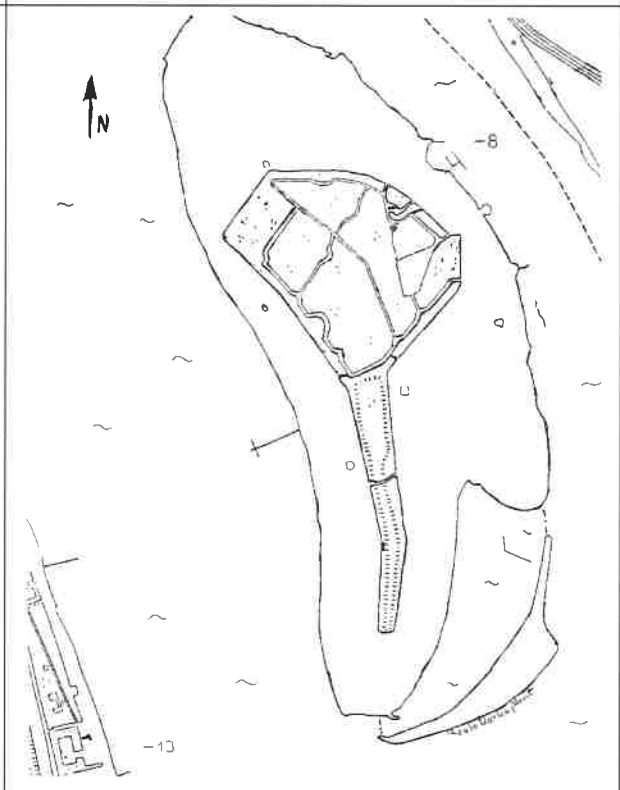
Soort: Koolmees (12)

Soort: Staartmees (0-1)

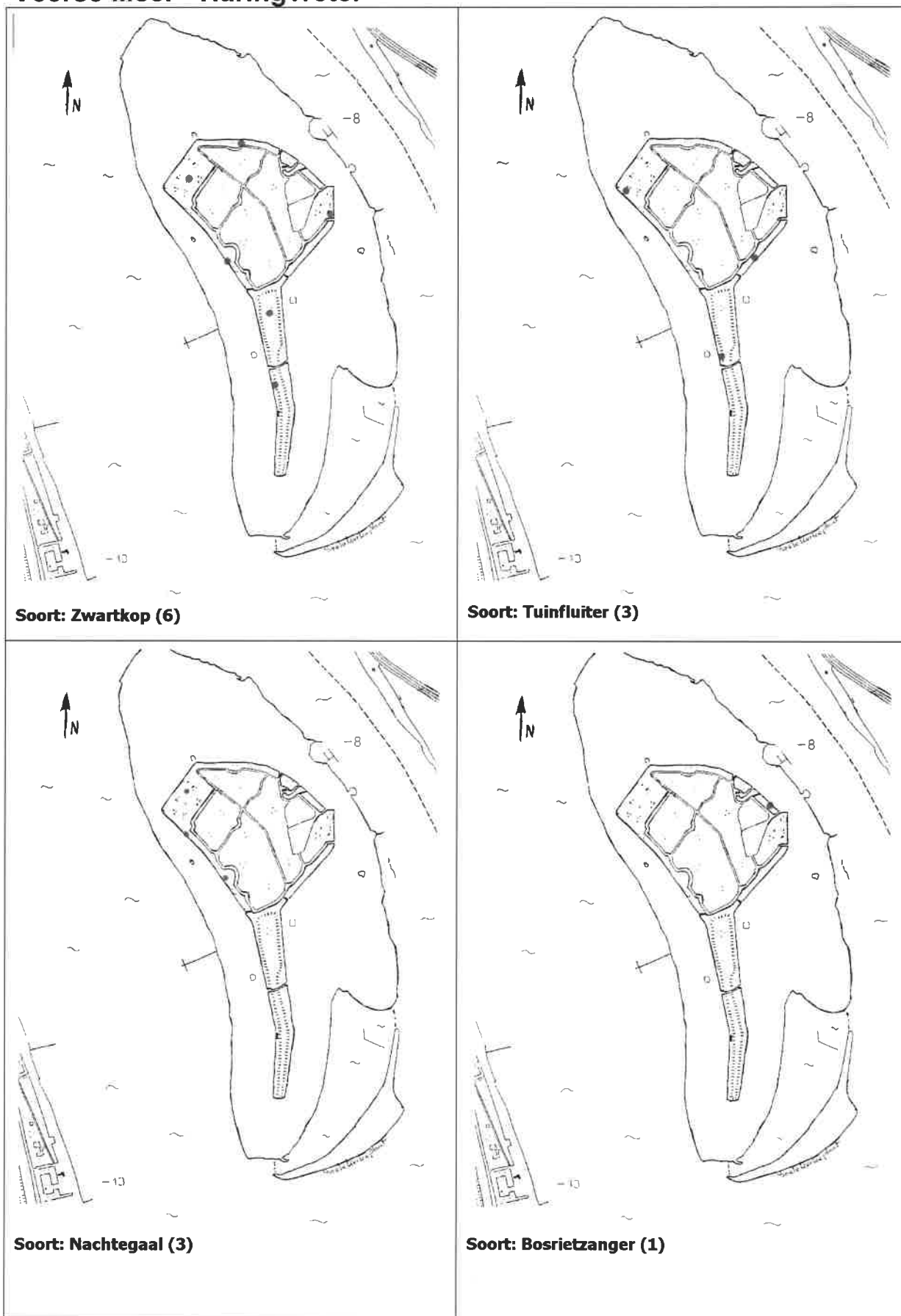

Soort: Pimpelmees (15)

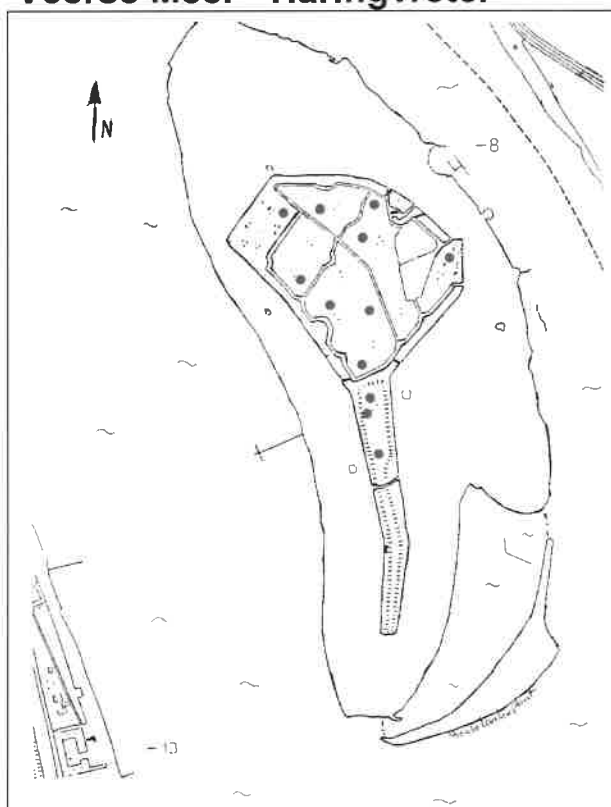

Soort: Putter (0-1)

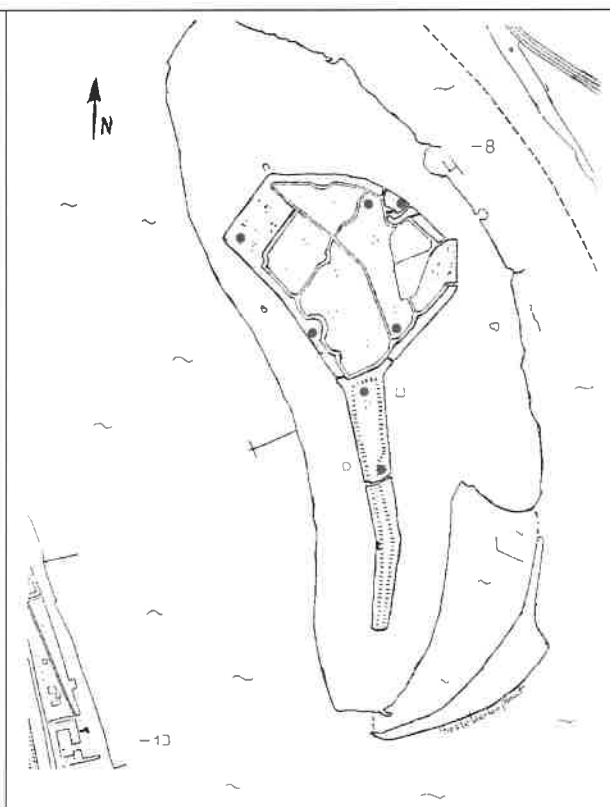
Veerse Meer - Haringvreter

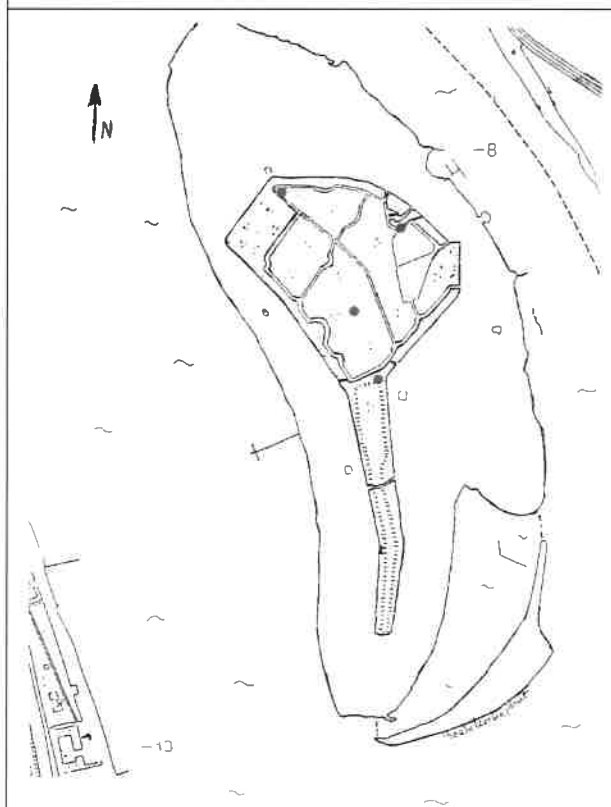
Veerse Meer - Haringvreter

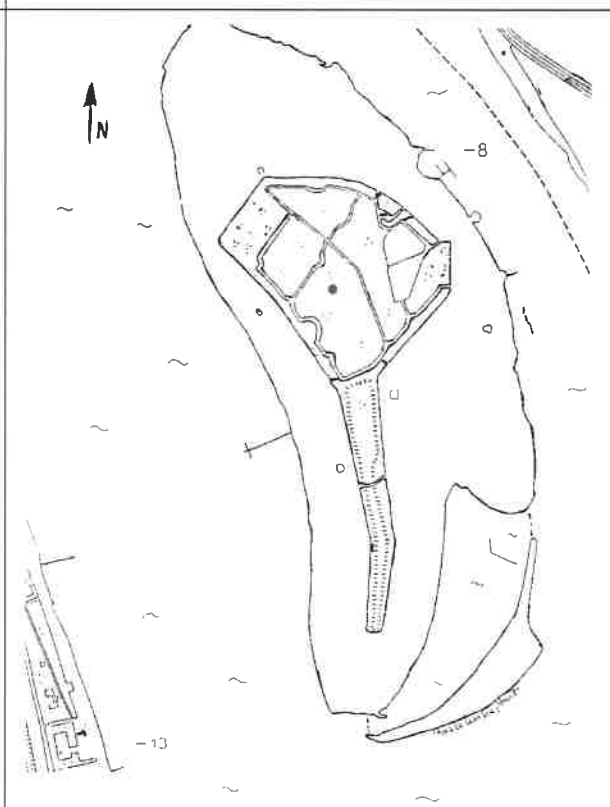
Soort: Houtduif (12)

Soort: Merel (7)

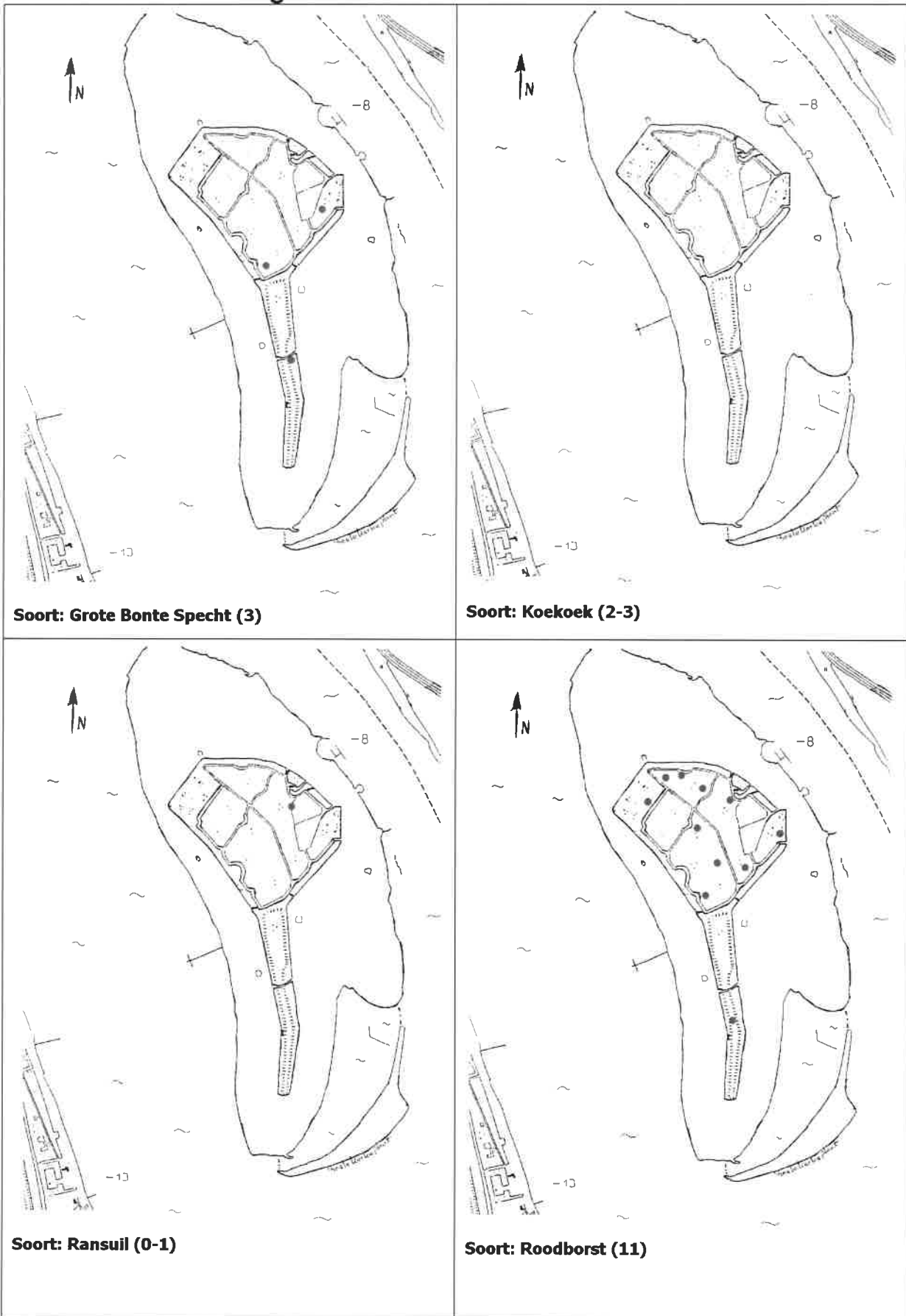

Soort: Zanglijster (4)

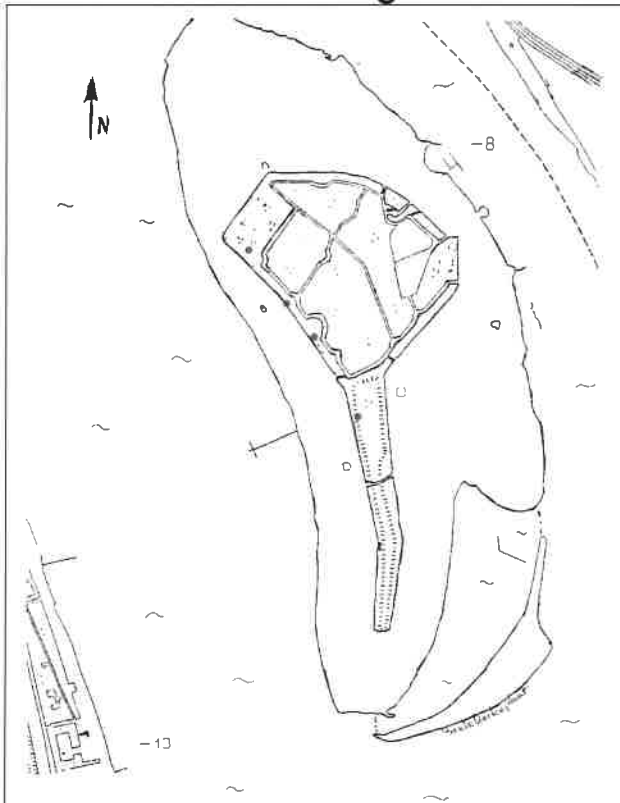

Soort: Wielewaal (1)

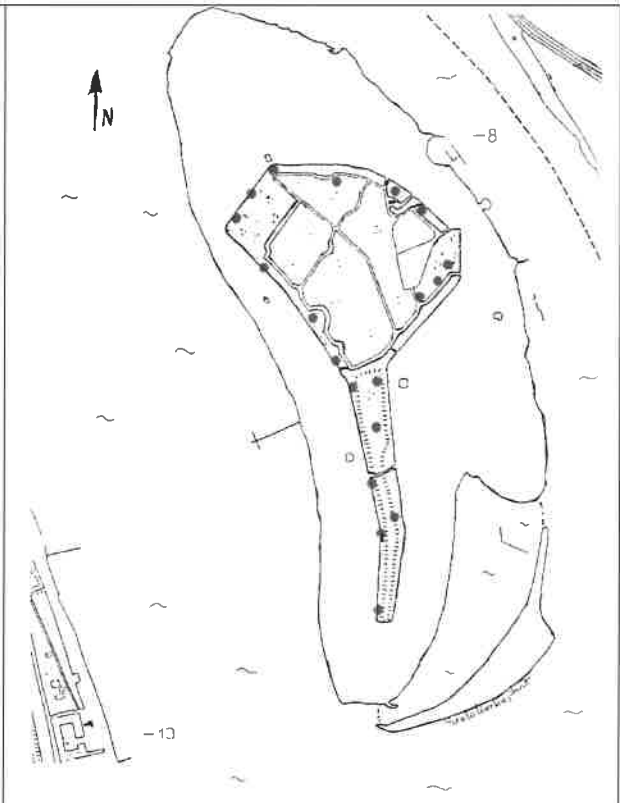
Veerse Meer - Haringvreter

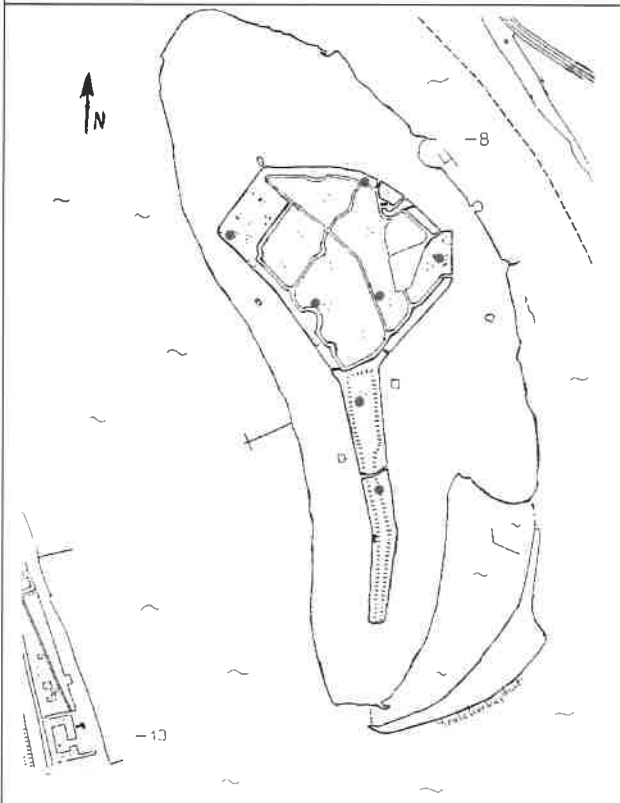
Veerse Meer - Haringvreter

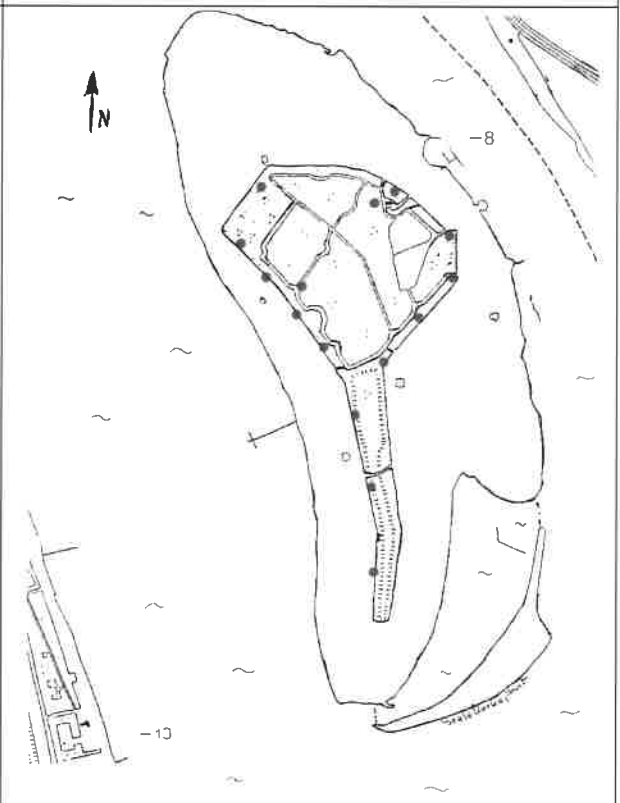
Soort: Heggemus (4)

Soort: Winterkoning (19)

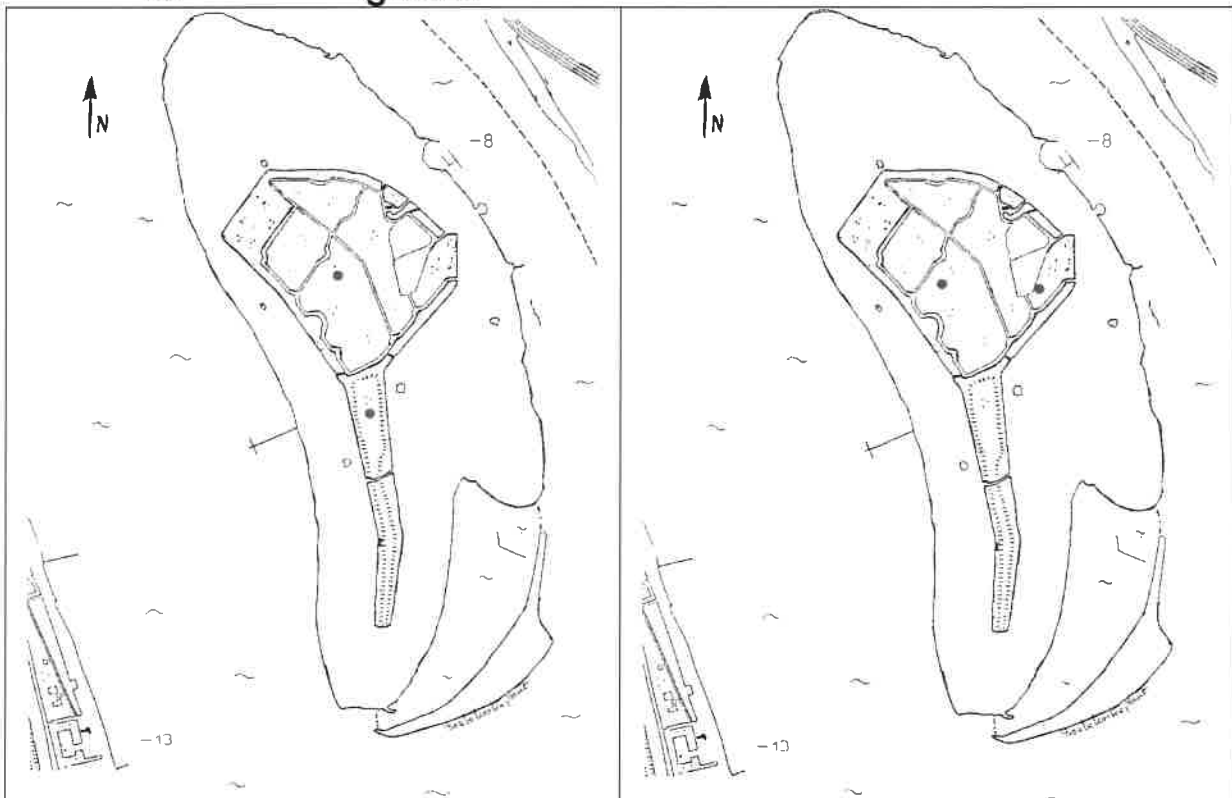

Soort: Tjiftjaf (7)

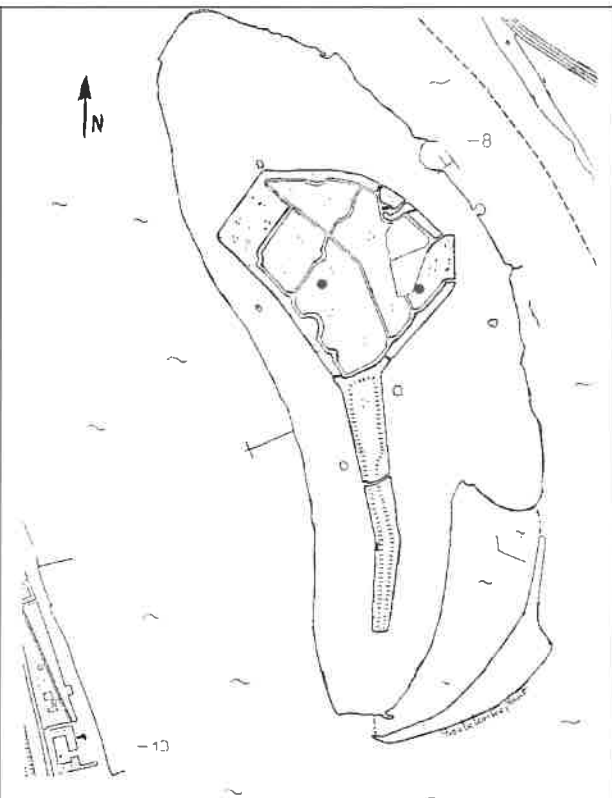

Soort: Fitis (15)

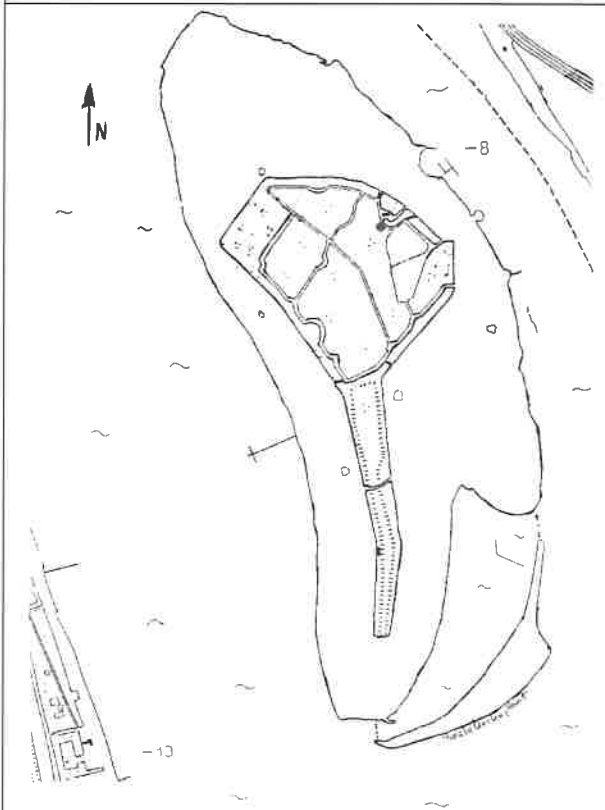
Veerse Meer - Haringvreter

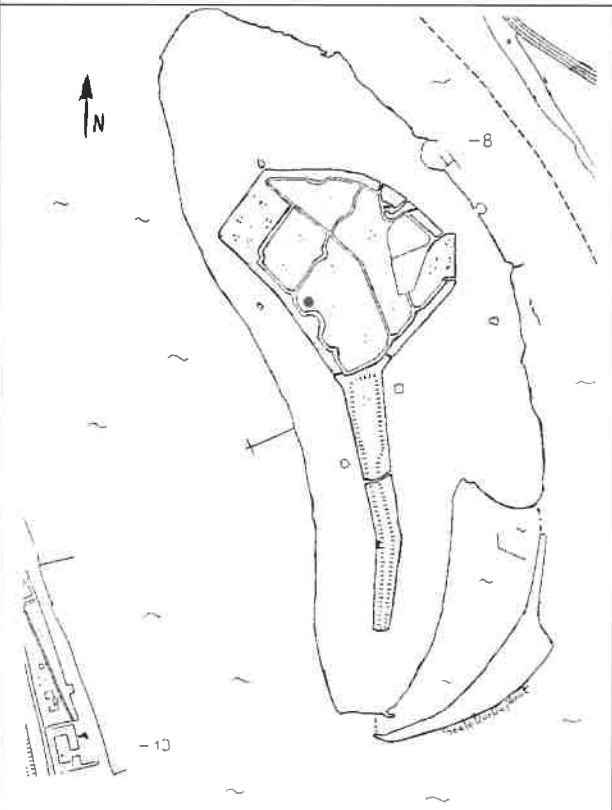
Soort: Zwarte Kraai (2)

Soort: Ekster (2)

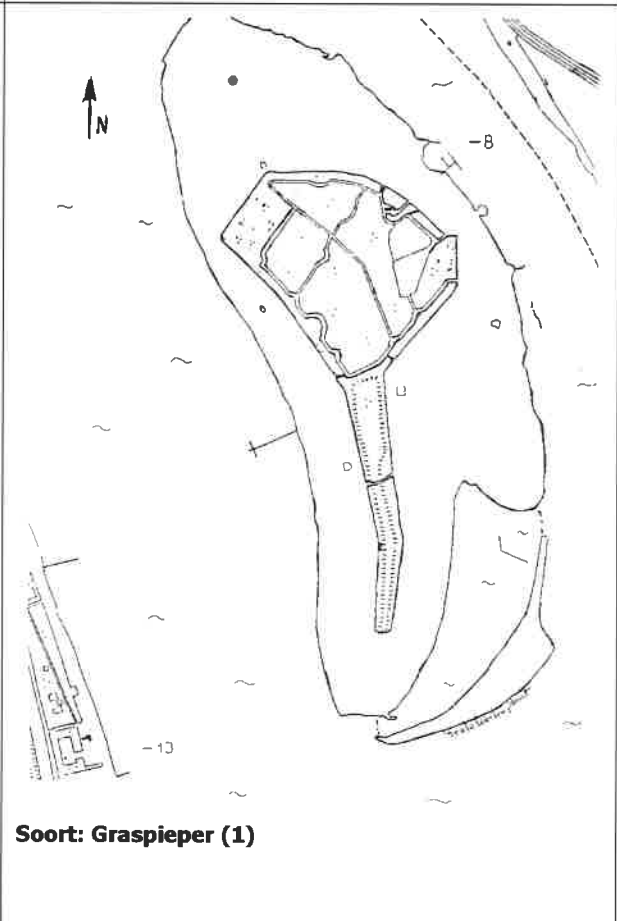
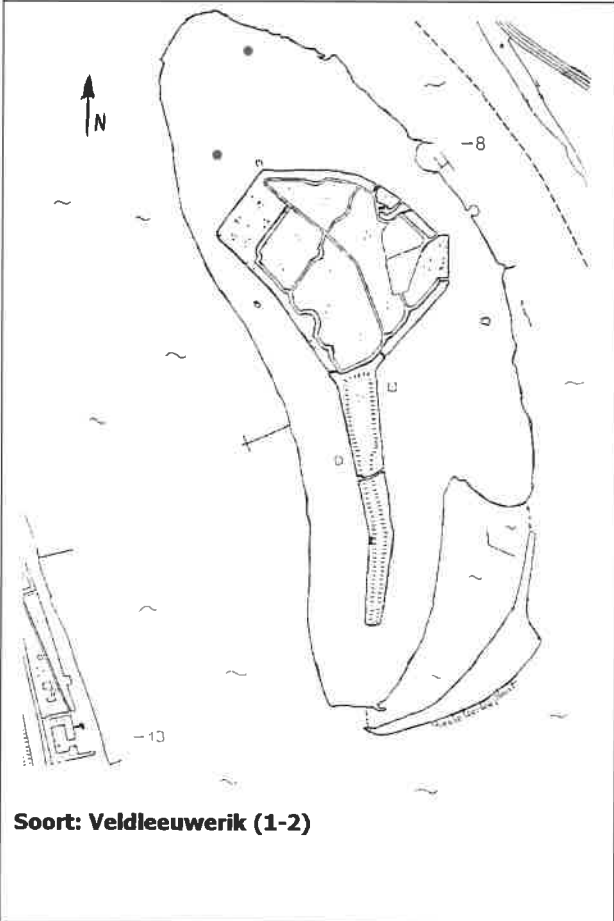
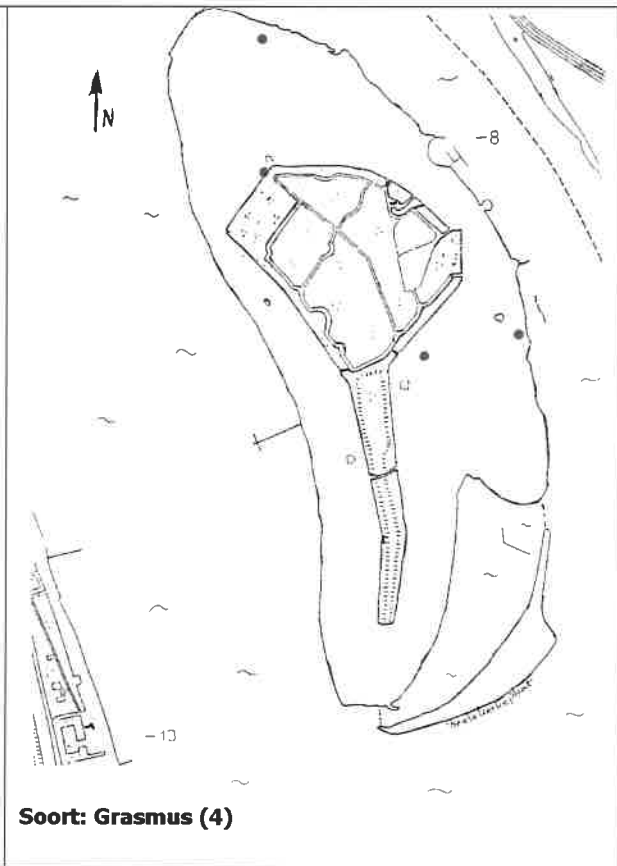
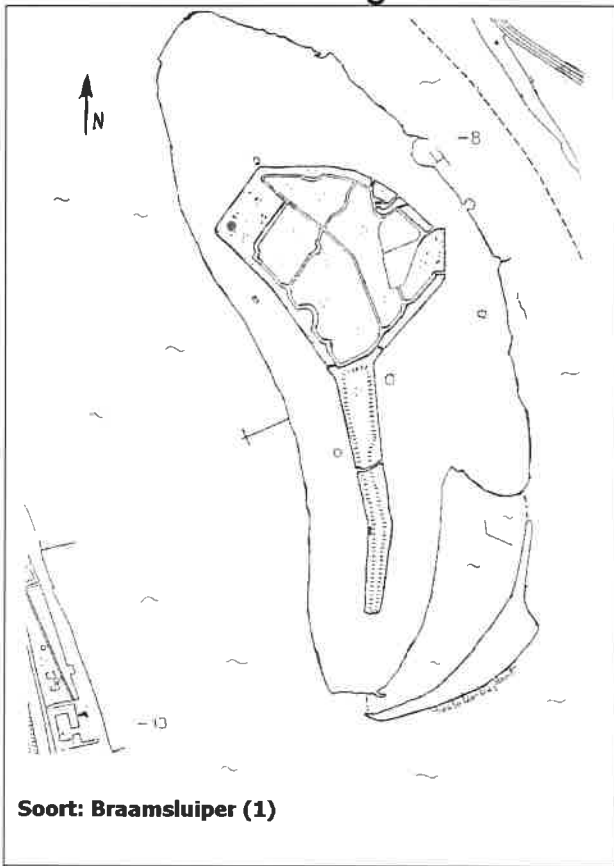

Soort: Holenduif (0-1)

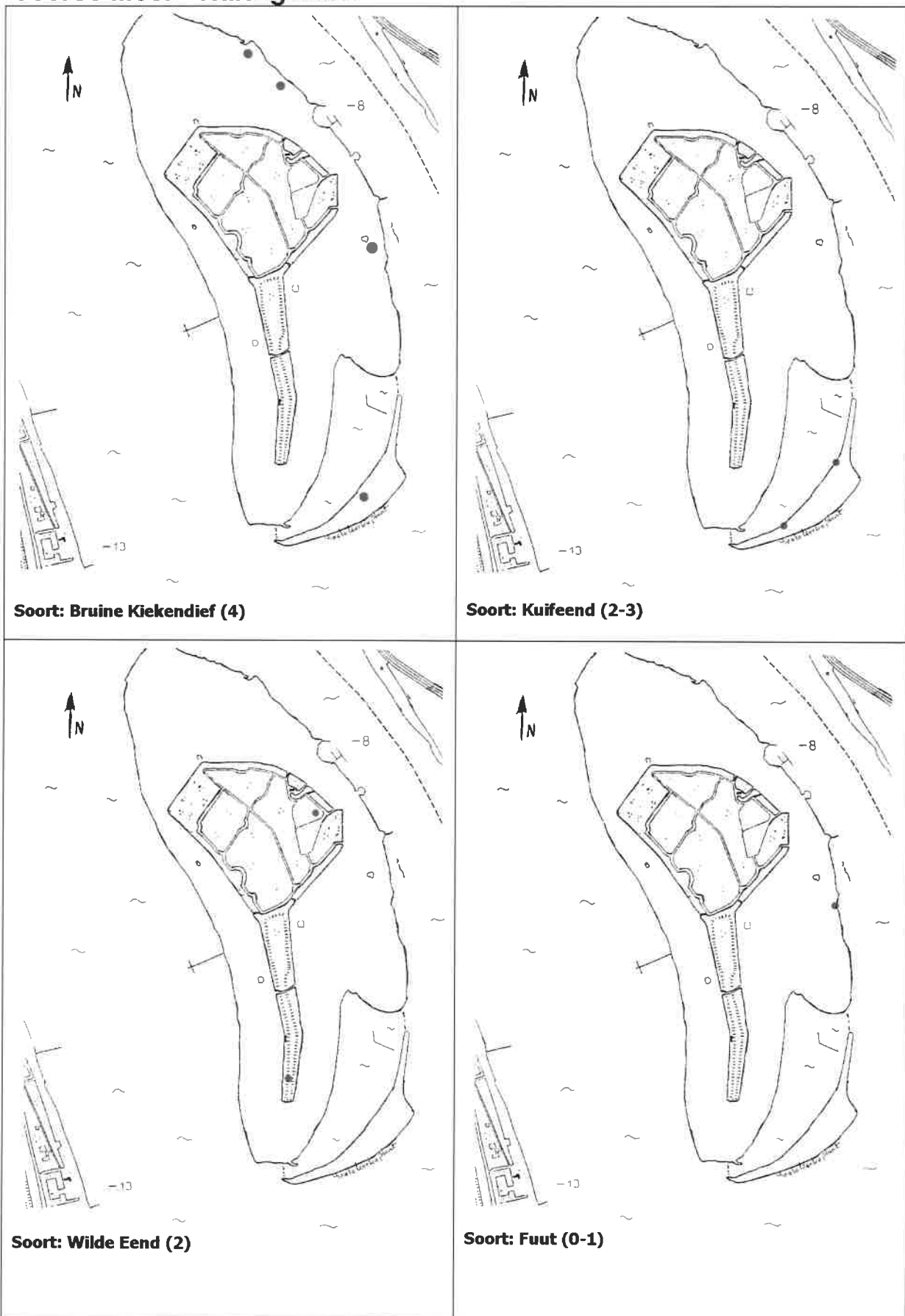

Soort: Vlaamse Gaai (1)

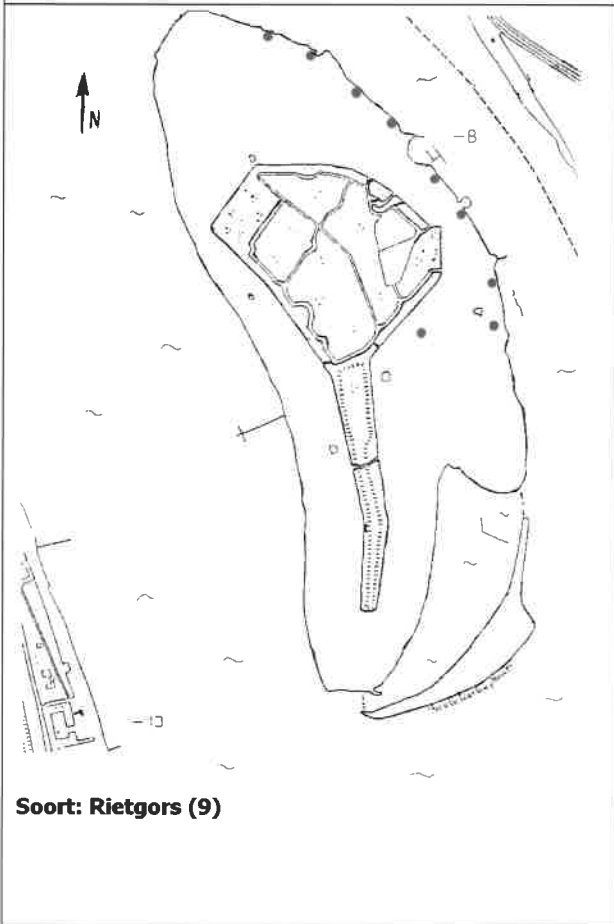
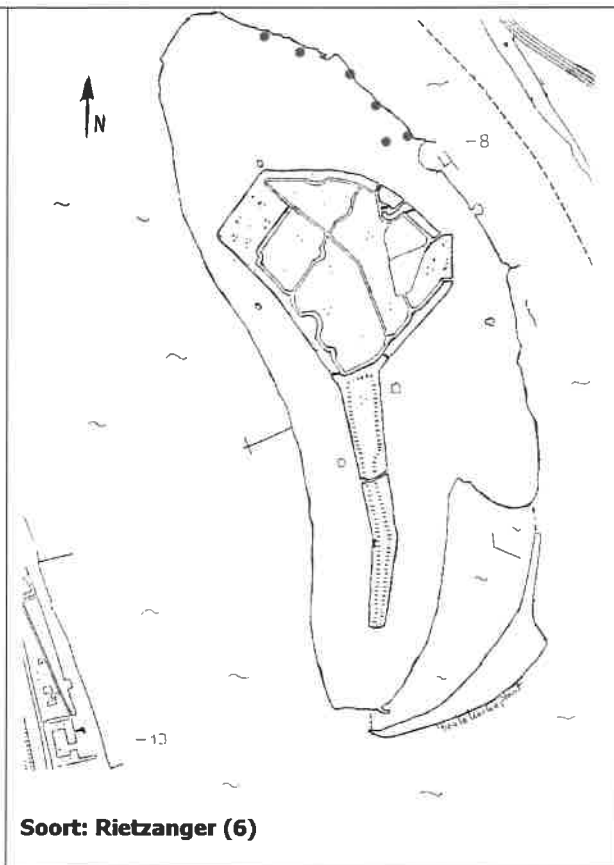
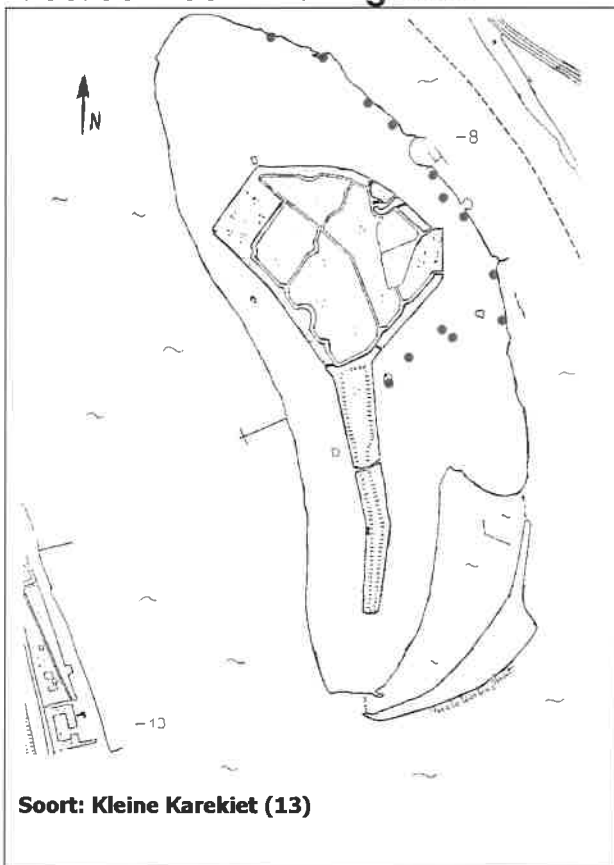
Veerse Meer - Haringvreter

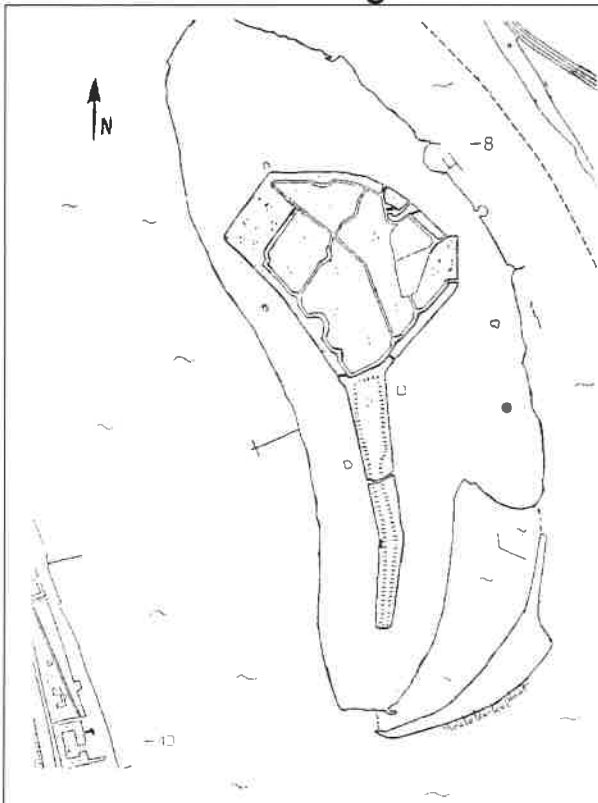
Veerse Meer - Haringvreter

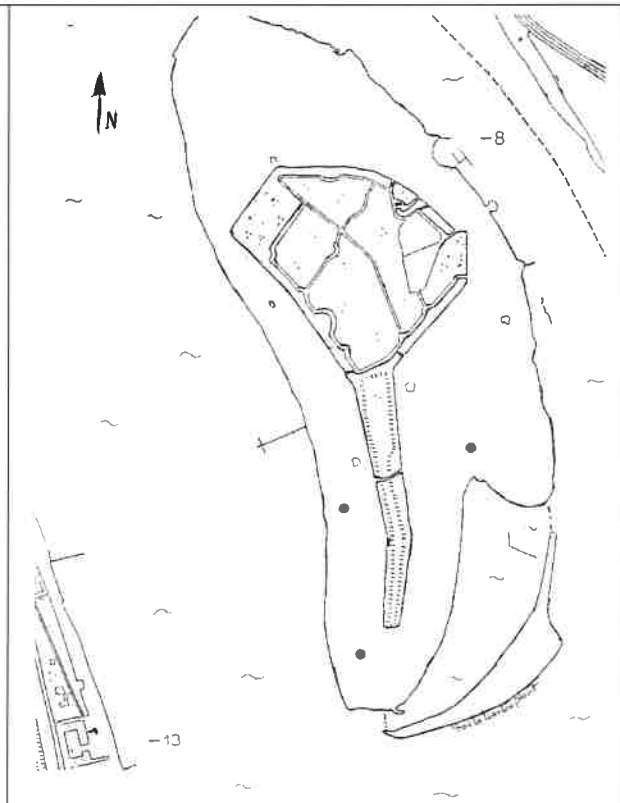
Veerse Meer - Haringvreter

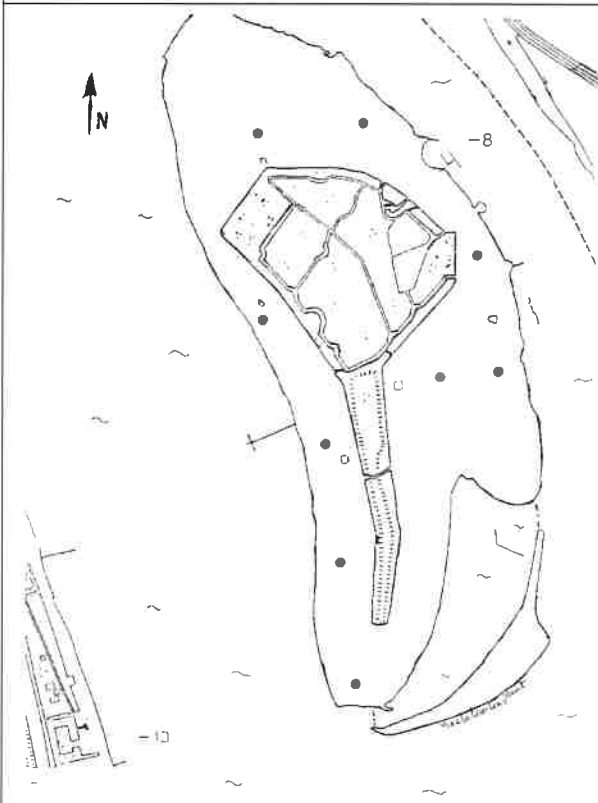
Veerse Meer - Haringvreter

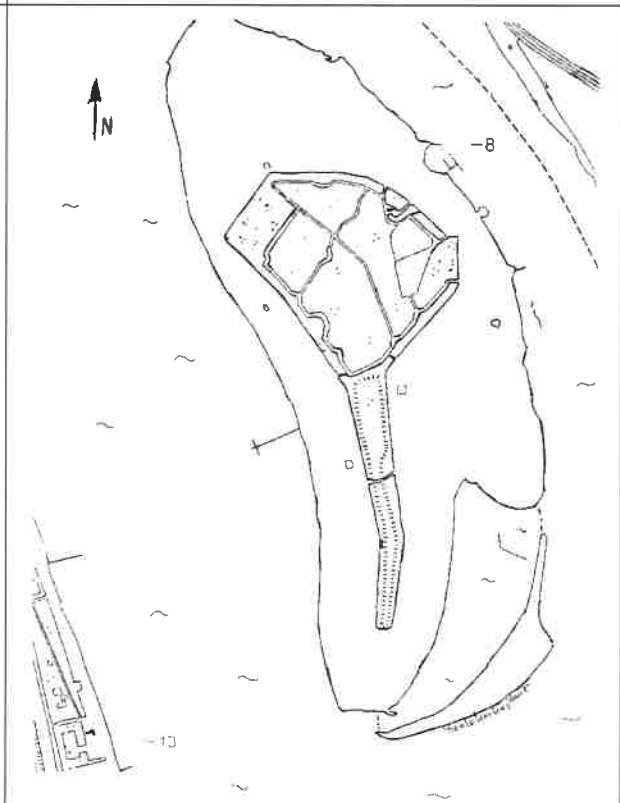
Soort: Tureluur (0-2)

Soort: Kievit (3)

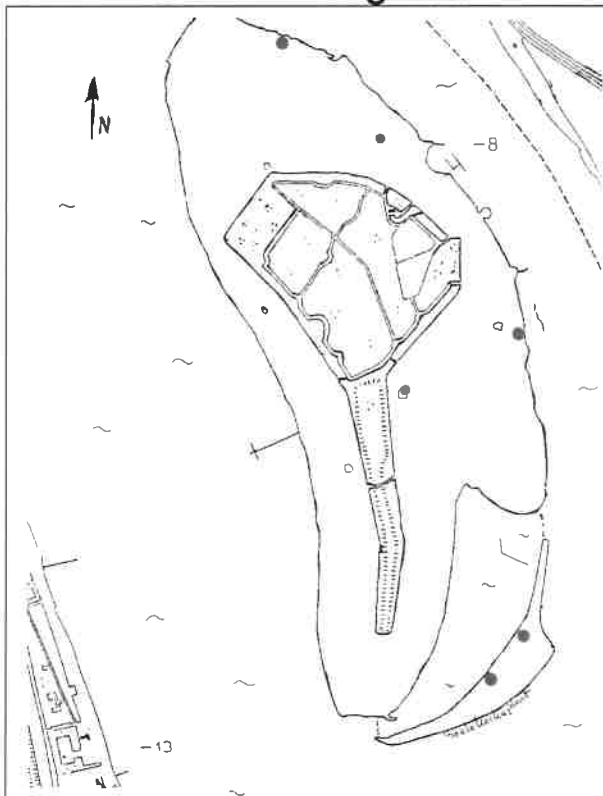

Soort: Scholekster (9)

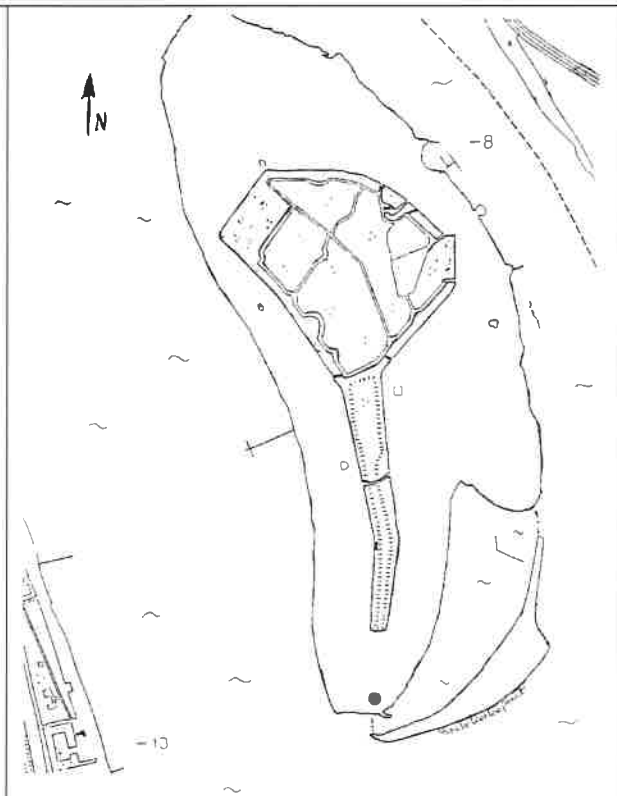

Soort: grauwe Gans (0-1)

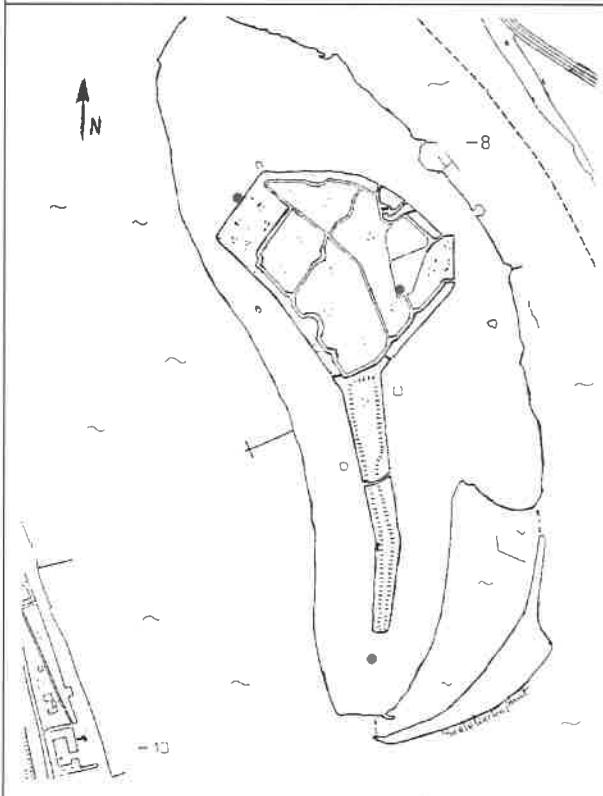
Veerse Meer - Haringvreter

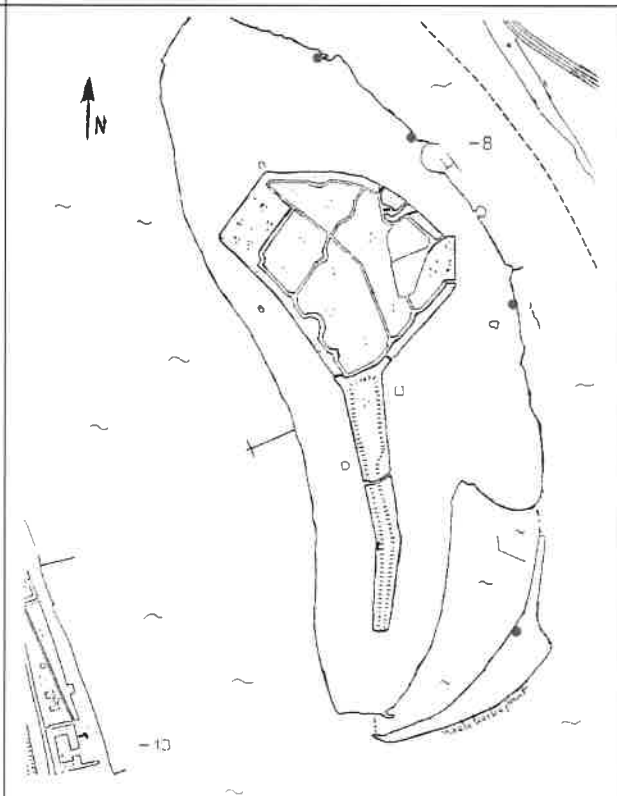
Soort: Meerkoet (6)

Soort: Nijlgans (1)

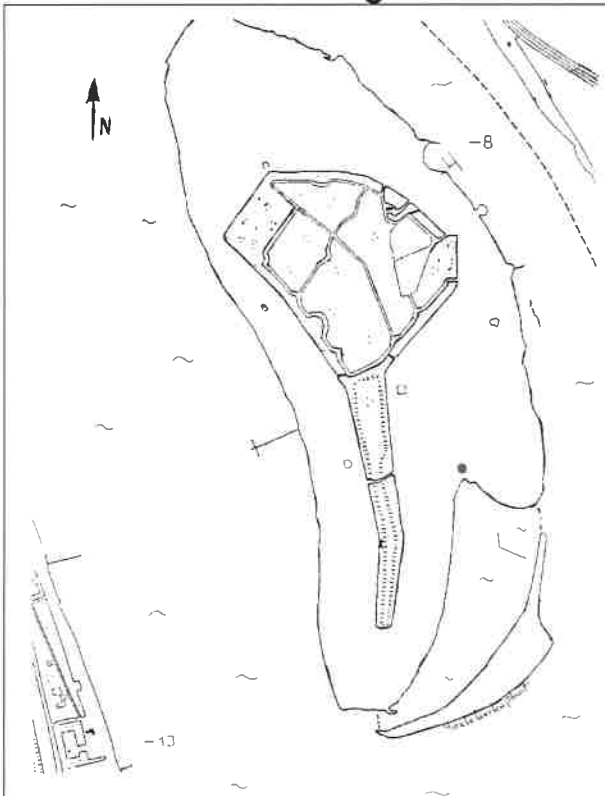

Soort: Bergeend (1-3)

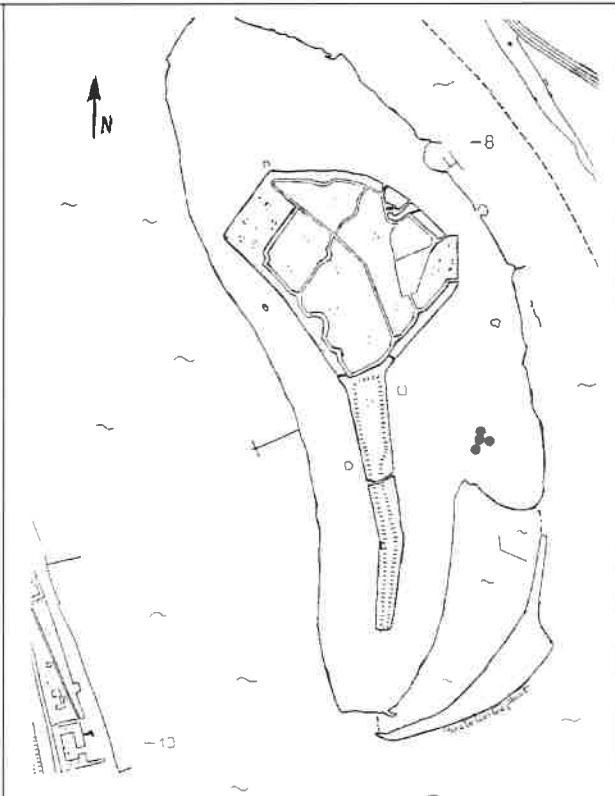

Soort: Knobbelzwaan (4)

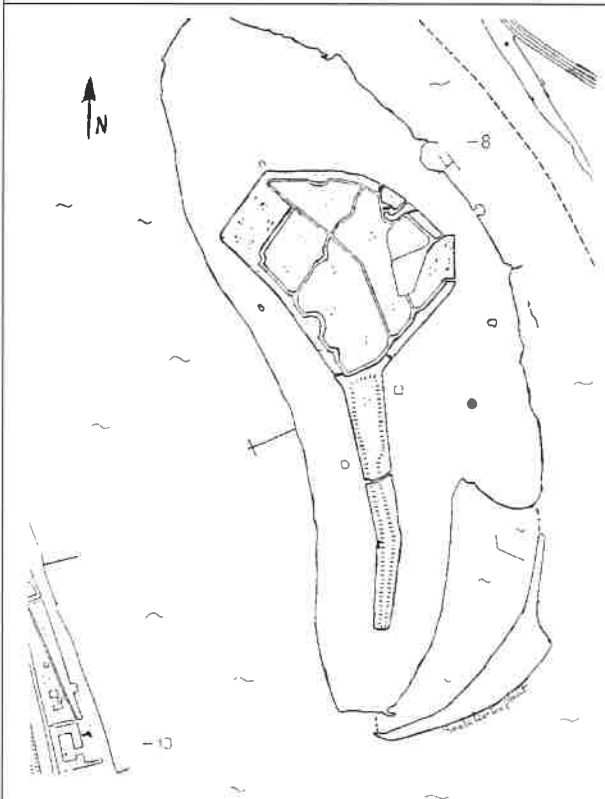
Veerse Meer - Haringvreter

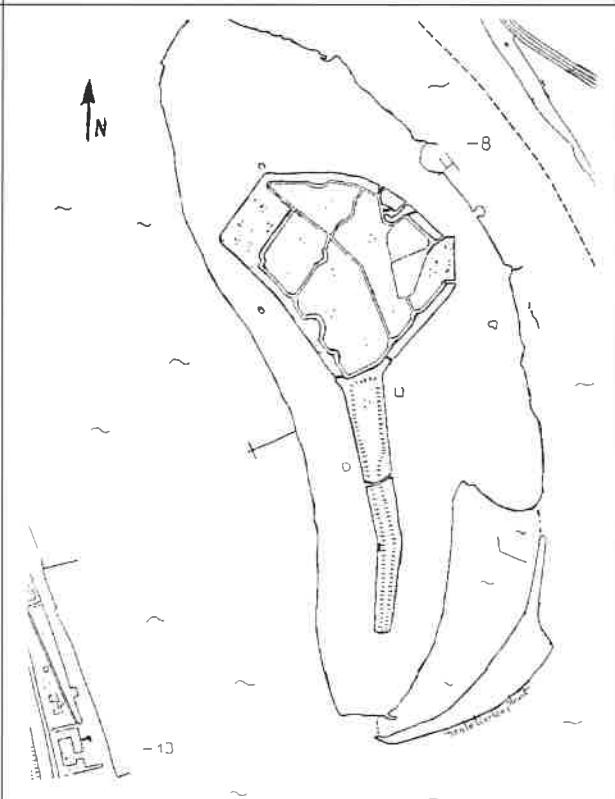
Soort: Bontbekplevier (1)

Soort: Kluut (4)

Soort: Grutto (0-1)

Soort: Visdief

7. Vergelijking met eerder uitgevoerde inventarisaties

Ten aanzien van vroegere inventarisaties kunnen de volgende opmerkingen worden geplaatst:

Uit de voorlaatste broedvogelinventarisatie van 1993 van het gebied die overigens niet volledig was, uitgevoerd door Jan Willem vergeer en Piet de Keuning, valt het op dat de Grote Bonte Specht is toegenomen van 1 naar 3. Dat is vooral te danken aan het grotere aandeel dood hout - vooral het staand - wat voorhanden is. De Wielewaal is van 2-3 naar 1 paar gegaan. Dat de Wilde Eend teruggelopen is van 9 naar 2 paar, is te verklaren dat dit jaar uitsluitend de zekere broedgevallen zijn geteld. Omdat deze soort vaak verborgen in het bos broedt, is het aantal vermoedelijk wat hoger.

De Kleine Karekiet is wat teruggelopen (van 21 naar 13), de Rietgors wat toegenomen (van 6 naar 13). Mogelijk is de successie van de rietzone hier de oorzaak van. Verder zijn de verschillen niet groot.

De zilvermeeuw wordt sinds enkele jaren als broedvogel - middels het schudden van eieren - consequent geweerd door ondergetekende boswachter en objectbeheerder Bram van Leerdam. Dit om te voorkomen dat buiten de Grote Middelplaat en de Goudplaat zich ook hier een kolonie kan vestigen.

Ondanks dat de biotoop geschikt lijkt, is een soort als de **Blauwborst** helaas nog niet als broedvogel waargenomen op het eiland. De soort broedt wél op Noord-Beveland.

Tot 1990 was met name Soelekerkeplaat een uitstekend broedgebied voor de kokmeeuw (800 paar), visdief (140 paar) en zwartkopmeeuw (2 paar).

Na deze periode zijn deze aantallen, met name door de voortgaande successie en mogelijke predatie van o.a. bruine rat en hermelijn, tot een minimum gereduceerd. Het broedsucces van met name de visdief is facultatief. Jaarlijks wagen 2 tot 4 paartjes een poging welke vaak mislukken door predatie.

In 1986 wordt voor het eerst (De Keuning) melding gemaakt van een broedgeval van de bruine kiekendief. Verder zijn er dan op Soelekerkeplaat 30 paar kluten, 1 paar strandplevier, 20-25 paar tureluurs, 210 paar visdieven, 2 noordse sterns en 1000 paar kokmeeuwen aanwezig.

Tot 1982 broedden er op de Haringvreter nog een aantal soorten van de weidevogelgemeenschap. In dat jaar werden o.a. 30 paar kieviten, 32 paar tureluurs, 37 paar scholeksters, 17 paar grutto's en mogelijk 1 paar kemphanen geteld. Verder viel het aantal veldleeuwerikken (12 paar), gele kwikstaart 4 paar, kneu en groenling 7- en 3 paar op (Wim Mullié 06/10/82). De Bruine Kiekendief was toen nog niet aanwezig in het gebied. De sterke afname van de weidebroeders daarna is waarschijnlijk vooral te wijten aan het hoger worden van het bos op het centrale deel van het eiland. De predatie van met name kraaiachtigen is daardoor ook toegenomen.

In 1979 waren nog 2 broedparen van de slobbeend aanwezig. Verder 20 paar grutto's, 2000 paar kokmeeuwen, 200 paar visdiefjes, De kemphaan was genoteerd met een vraagteken (Meininger/Mullié 07/03/'80).

In 1977, dat was enkele jaren na het opspuiten van Soelekerkeplaat, broedden daar 30-40 paar noordse sterns (Meininger/Mullié 07/03/'80).

8. Overige waarnemingen

Lijst met aanwezige vogels en aantallen tijdens de inventarisatiebezoeken

Soort	Aantal	Datum	Bijzonderheden	Waarnemer
Kraanvogel	2	22/03/99	Overvliegend	MH
Slechtvalk	1	"	aanwezig	PDK
Ransuil	1	31/03/99	Vliegend	"
Grauwe Gans	2	"	Baltsend	"
Fazantenhaan	9	"	Aanwezig	"
Fazantenhen	1	"	"	"
Bruine Kiekendief	5	"	"	"
Houtduif	Veel	"	Verschillende slaappleats.	"
Wilde Eend	22	"	Aanwezig	"
Damhertbok	3	"	"	"
Ekster	5	20/04/99	"	"
Fazanthaan	7	"	"	"
Bergeend	17	"	"	"
Wilde eend	5	"	"	"
Nijlgans	2	"	"	"
Meerkoet	6	"	"	"
Houtduif	Veel	"	Verschillende slaappleats.	"
Buizerd	1	"	Aanwezig	"
Kluut	3	"	"	"
Grutto	15	"	"	"
Groenpootruiter	2	"	"	"
Tureluur	5	"	"	"
Steenloper	1	27/04/99	"	"
Holenduif	2	"	"	"
Rotgans	270	"	"	"
Fazanthaan	9	"	"	"
Koekoek	1	"	"	"
Zwarte Stern	4	"	Overvliegend	"
Bergeend	35	"	Aanwezig	"
Nijlgans	2	"	"	"
Wilde eend	10	"	"	"
Grutto	6	"	"	"
Grauwe gans	2	"	"	"
Visdief	1	"	Vliegend	"
Kleine Mantelmeeuw	1	"	Aanwezig	"
Damhertbok	2	"	"	"
Ree	1	"	"	"
Fazanthaan	11	29/04/99	"	"
Bergeend	23	"	"	"
Rotgans	60	"	"	"
Bergeend	31	05/05/99	"	"
Rotgans	230	"	"	"
Fuut	1	"	"	"

Boerenzwaluw	3	"	"	"
Zwarte Ruiter	7	05/05/99	Aanwezig	"
Groenpootruiter	2	"	"	"
Grutto	12	"	"	
Strandplevier	2	"	"	
Oeverloper	2	"	"	
Kuifeend	5	"	"	
Grutto	2	"	"	
Visdief	5	07/05/99	"	
Rotgans	220	"	"	
Tureluur	2	"	"	
Zomertortel	2	"	"	
Bergeend	14	"	"	
Koekoek	2	"	"	
Meerkoet	4	"	"	
Grauwe Gans	1	"	"	
Kuifeend	18	"	"	
Middelste Zaagbek	3	"	"	
Rotgans	190	18/05/99	"	
Fazantenhaan	11	"	"	
Bergeend	9	"	"	
Boerenzwaluw	5	"	"	
Konijn	4	"	"	
Rotgans	2	22/05/99	"	
Bergeend	25	"	"	
Zilverplevier	1	"	"	
Koekoek	3	27/05/99	"	
Fazantenhaan	12	"	"	
Bergeend	36	"	"	
Kluut	5	"	"	
Grauwe Gans	2	"	"	
Spreeuw	40	"	"	
Zwarte Kraai	10	"	"	
Koekoek	3	14/06/99	"	
Gierzwaluw	8	"	"	
Bergeend	22	"	"	
Knobbelzwaan	2	"	1 met 6 en 1 met 2 pulli	
Fazantenhaan	9	16/06/99	Aanwezig	
Gierzwaluw	3	"	"	
Kluut	8	"	"	
Bergeend	12	"	"	
Spreeuw	Veel	"	"	
Holenduif	2	"	"	
Kievit	3	"	"	
Koekoek	3	"	"	
Tureluur	3	"	"	
Ekster	1	"	"	

9. Conclusies/aanbevelingen

In de loop van de jaren zijn de weide- en slikbroeders sterk achteruitgegaan. Dit is vooral het gevolg van het hoger wordende bos en de voortgang in de successie. Bij de rietbroeders is een kleine verandering waar te nemen bij de kleine karekiet (afname) en de rietgors (toename).

Het handhaven van de soort als de nachtegaal is vooral te danken aan de voortdurende verjonging op sommige plekken in het bosgedeelte; met name het omleggen van rechte paden, het laten dichtgroeien van overbodige paden en het plaatselijk inplanten van doorn- en besdragende struiken speelt hierbij een positieve rol. Ook de braamsluiper zal hier mogelijk van profiteren.

De laatste 12 jaar is het beheer van het eiland drastisch gewijzigd. In het bosgedeelte mag de natuur zoveel mogelijk zijn gang gaan. Het aandeel dood hout, zowel staand- als liggend, is door de iepenziekte sterk toegenomen. Verjonging krijgt hierdoor een kans. Greppeltjes zijn gedempt. Buiten het bosgedeelte is de beweiding extensief te noemen, er wordt hoofdzakelijk een seizoensbegrazing toegepast. Maar ook gedeeltes die gemaaid en gehooïd worden en stukken die nabeweïd worden, er is een ondiepe put gegraven. De verscheidenheid in vegetatie is door dit beheer sterk toegenomen. Het aandeel riet breidt zich nog enigszins uit, in de bestaande rietkragen gaat de successie heel langzaam zijn gang.

Door de sterk toegenomen natuurlijke verscheidenheid kan het haast niet anders dan dat dit in de toekomst natuurlijk rendement oplevert. Door genoemde verscheidenheid zullen insecten, vlinders- en vogelsoorten toenemen. Nadeel is de ligging van het gebied; het is en blijft een eiland. Hierdoor is er een zekere natuurlijke isolatie waardoor het gebied wat langzamer zal bevolken dan wanneer het bijvoorbeeld in de binnenduïrand zou liggen. Deze isolatie heeft ook voordelen. De menselijke verstoring zal minder zijn.

Vanaf deze plaats pleit ik er sterk voor het huidige beheer op dezelfde wijze voort te zetten.

10. Dankwoord

Een woord van dank gaat uit naar Gerard Slob, André Hannewijk en Mark Hoekstein die aanvullende waarnemingen aan mij doorgaven. Aan Nicole Burger die de illustraties tekende, aan Hans Klaassen die de verspreidingskaartjes voor mij scande en op de pc zetten, aan Laura Janvier die de foto's voor mij bewerkte.